

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota Derde voortgangsbrief capaciteitsproblematiek
DJI

Datum
4 december 2024

Onze referentie
5972387

1. Aanleiding

Op 26 juni jl. is de eerste voortgangsrapportage over de capaciteit binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) aan de Tweede Kamer (TK) verzonden¹. Op 27 september jl. is de tweede voortgangsrapportage verzonden.² Deze brief vormt de derde voortgangsrapportage.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van de brief aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- Sinds vorig jaar is er bij DJI sprake van een capaciteitstekort. Dat tekort komt door te weinig personeel, een stijgende bezetting en bezetting van cellen door tbs-passanten en jongvolwassenen in het gevangeniswezen. De tekorten zijn nog groter vanwege geplande renovaties.
- U geeft aan in te zetten op capaciteitsuitbreidingen, zoals nieuwe locaties voor kortgestrafte zelfmelders en de verkenning naar het huren van celcapaciteit in Estland. In PI Veenhuizen zijn vanaf half december de eerste 20 plekken beschikbaar, per maart 2025 volgen de overige 20. In PI Heerhugowaard zijn vanaf half december 16 plekken beschikbaar.
- Daarnaast geeft u aan in te zetten op het verhogen van de doorstroom binnen het gevangeniswezen door de termijn voor de Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA) nog verder te verruimen.
- Ook geeft u aan het capaciteitstekort aan te grijpen om meer fundamenteel te kijken naar het stelsel: detentie en straffen op maat.
- Al deze inspanningen hebben helaas op de korte termijn onvoldoende verlichting geboden. U geeft aan deze week een 'code zwart'-situatie te verwachten: alle penitentiaire inrichtingen (PI's)³ en cellencomplexen op politiebureaus zijn vol⁴.

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023 – 2024, Kamerstuk 24 587, nr. 965

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2024 – 2025, Kamerstuk 24 587, nr. 972

³ De bijzondere regimes bij DJI (zoals de Extra Beveiligde Inrichting en de Terroristen Afdeling) worden hier buiten beschouwing gelaten vanwege het specifieke karakter

⁴ Verblijf in een politiecel mag wettelijk gezien voor een periode van maximaal 10 dagen. De politie heeft maximaal 100 politiecellen voor gedetineerden beschikbaar.

- Er zijn op dit moment geen expliciete bevoegdheden vastgelegd in wet- of regelgeving hoe hier mee om te gaan.
- U geeft aan bij een `code zwart'-situatie gedetineerden vanuit de PI's niet alleen op vrijdagen incidenteel drie dagen eerder heen te zenden, maar ook op andere dagen van de week. Het alternatief, het niet meer kunnen plaatsen van voorlopig gehechten en arrestanten, is nog onwenselijker.
- Daarnaast geeft u aan een juridisch noodventiel te creëren voor heenzenden langer dan drie dagen om de doorstroom te verhogen.
- U geeft aan capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht, conform motie van leden Bruyning (NSC), Ellian (VVD) en Eerdmans (JA21), te beëindigen op 31 december 2024.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
4 december 2024

Onze referentie
5972387

4. Toelichting

4.1. Politieke context

- Met het beëindigen van het capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht per 31 december 2024 geeft u uitvoering aan de motie van de leden Bruyning (NSC), Ellian (VVD) en Eerdmans (JA21)⁵.
- De leden Sneller (D66), Six Dijkstra (NSC) en Boswijk (CDA) hebben een initiatiefwetsvoorstel aangekondigd naar aanleiding van het eerder aan de Kamer aangeboden burgerinitiatiefwetsvoorstel. Dit voorstel bevat meerdere maatregelen die aansluiten bij de ideeën van Straffen op maat.

4.2. Financiële overwegingen

De thans vastgestelde maatregelen passen binnen de bestaande begroting van DJI.

4.3. Juridische overwegingen

Bij een `code zwart'-situatie zijn alle PI's en cellencomplexen vol. Er zijn op dit moment geen expliciete bevoegdheden vastgelegd in wet- of regelgeving om in bijzondere omstandigheden, zoals een capaciteitstekort, ruimte vrij te maken.

U wordt daarom gevraagd in te stemmen met het creëren van een juridisch noodventiel om de doorstroom te verhogen om zodoende voorlopig gehechten en arrestanten te kunnen blijven plaatsen. Het noodventiel zal worden gecreëerd via een aanpassing van de Regeling Tijdelijk Verlaten Inrichting (Rtvi).

Aangezien `code-zwart' deze week wordt verwacht wordt u gevraagd akkoord te gaan om in deze situatie gedetineerden vanuit de PI's niet alleen op vrijdagen incidenteel drie dagen eerder heen te zenden, maar ook op andere dagen van de week. Hiermee geeft u CJIB en DJI de bevoegdheid dit te doen zonder juridische basis. Het is echter noodzakelijk om hier toe over te gaan. Het alternatief, het niet meer kunnen plaatsen van voorlopig gehechten en arrestanten, is nog onwenselijker.

In de brief wordt ook aangekondigd om de termijnen van de BBA nog verder te verruimen. Momenteel komt een gedetineerde in aanmerking na twee derde van een straf. De verruiming wordt via een aanpassing van de Rtvi voorbereid. Randvoorwaardelijk voor het inwerking laten treden van deze verruiming is dat er voldoende BBA plekken zijn.

⁵ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023 – 2024, 24 587, nr. 988

4.4. Krachtenveld

De Kamerbrief is schriftelijk afgestemd met de leden van het Bestuurlijk Executie Overleg: CJIB, DJI, OM, politie en reclassering. Alle partijen geven aan dat de maatregelen onwenselijk zijn maar het alternatief (heenzenden van arrestanten en voorlopig gehechten) is nog slechter. De Raad voor de rechtspraak geeft aan geconsulteerd te willen worden bij een wijziging van de RtvI.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
4 december 2024

Onze referentie
5972387